

OSCAR

VAKUAKU

BONJOU!

Liv sa a pale de yon ti gason ki rele Oscar, ak yon bagay ki te pase nan fanmi Oscar.

Oscar te rankontre kèk granmoun li pa t rekonèt avan sa. Oscar te aprann sou santiman l, mande èd, ak kòman pou fè kèk bagay pou soulaje l.

Bagay konsa rive anpil timoun ak fanmi yo. Epi Oscar vle fè w konnen OU PA POUKONT OU!

Liv sa a se pou ou. Ou kapab desine, kolorye, ak ekri anndan l. Epi ou ou mèt kenbe l.

PATI 1.

SE OSCAR.

Oscar se yon ti gason ki gen cheve boukle.

**Li te renmen chwal, kolorye,
ak envante chante ki san sans.**

Yon jou nan sezon chalè a, papa Oscar te oblije ale avèk lapolis.

Manman Oscar te kriye. Oscar pa t konn sa pou l te fè.

Li te santi l boulvèse. Kè l t ap bat fò.

Nan aprè, Oscar te rankontre kèk granmoun.

Gen nan yo ki te poze l kesyon.

Youn (1) nan granmoun yo te mande l
"Èske w kapab di m sa k te pase?"

Oscar te fè sa
yo te mande l.

Kesyon yo te fè Oscar santi l fatige.
Li pa t vle pale ankò.

AKTIVITE.

Youn (1) nan granmoun yo te bay Oscar yon liv pou li kolorye. Oscar te renmen kolorye ak desine. Sa te fè l santi l kalm.

Oscar te desine kote li pi renmen an, glisad ki nan pak pou timoun jwe a.

Ki kote ou santi w an sekirite ak kontan?
Ou kapab desine l la, si w vle.

Yon jou Oscar te ale wè yon lòt granmoun.
Li te rele Linda.

Li te pale ak anpil timoun ak fanmi ki tankou
Oscar.

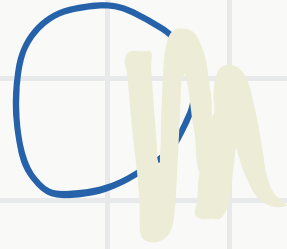
Linda te pale ak Oscar sou santiman l yo.
Epi li te kite l kolorye ak jwe avèk jwèt yo.

"Ou ka gen anpil santiman konsènan sa k
ap pase a. Ann pale sou santiman sa yo."

AKTIVITE.

Linda te montre Oscar yon liv avèk desen konsa. Li te itilize desen yo pou l pale sou diferan santiman l yo.

Tris

Gen degoutans

Kontan

Fache

Kòman w panse Oscar te santi l?
Èske w kapab montre m vizaj ki montre sa?

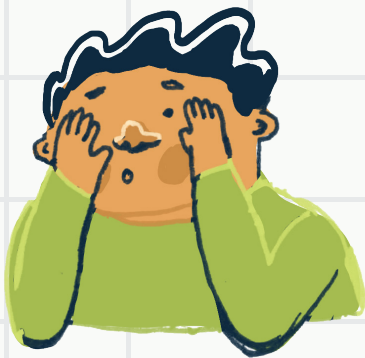
Kijan w santi w? Montre m vizaj ki montre
ki montre sa Oscar Santi.

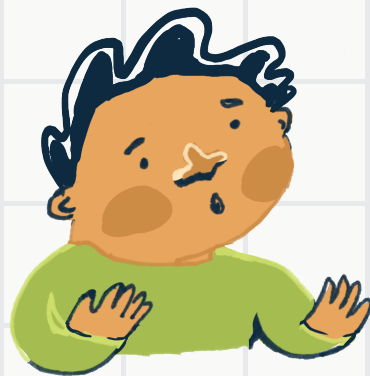
Kalm

enkyete

Laperèz

Sezi

Yon jou Linda te di, "Kèk nan granmoun yo panse
petèt papa w te fè yon bagay ki mal."

Li te di "Lòt granmoun yo ap eseye konprann sa k
te pase ak papa w, ak kisa ki ta dwe rive aprè."
"Sa kapab pran yon bon ti tan"

Oscar te santi l boulvèse.

Linda te di l, "Li nòm al pou w poze kesyon."

Li te mande, "Èske papa m ap retounen lakay?"

Li te di "Nou poko konnen" "Li ka bezwen rete yon lòt kote pandan yon ti tan. Oswa li ka rantre lakay"

Li te mande Oscar, "kòman sa fè w santi w?"

Oscar te di, "li ban m vant fè mal."

Linda te di, Pafwa vant mwen fè m mal lè mwen
pè oswa mwen enkyete."

"Lè sa rive, men kèk aktivite ak egzèzis mwen fè
pou m santi m byen. Èske w vle eseye?"

AKTIVITE.

Èske sa pa janm rive w pou pè oswa ou enkyete?
Ou kapab eseye fè sa Linda te montre Oscar la.

1.

Mete men w sou
vant ou.

2.

Rale yon gwo kout souf,
pandan w ap konte 1 –
2 – 3. Santi vant ou k ap
monite lè w rale souf ou.

3.

Après lage souf ou,
pandan w ap konte
1 – 2 – 3. Santi vant
ou k ap desann.

4.

Pran yon gwo kout souf
ankò, pandan w ap konte
1 – 2 – 3. Après lage souf
ou, pandan w ap konte 1 –
2 – 3.

5.

Pran yon twazyèm gwo
kout souf. pandan w ap
konte 1 – 2 – 3. Après
lage souf ou, pandan w ap
konte 1 – 2 – 3.

Sa te ede Oscar santi l byen.

Kòman w te santi w aprè w te fin eseye?

Pafwa Oscar te santi
l tris ak toumante.

Li te panse ak papa l
anpil.

Pafwa Oscar te sonje l.

Gen kèk fwa li te
santi l fache kont
misye.

Oscar te gen gwo santiman, men li
te itilize egzèsis Linda te montre lan
pou li soulaje tèt li.

**Epi pafwa li te annik fè sa timoun
piti toujou renmen fè.**

**Li te jwe sou balanswa nan
pak la avèk manman l.**

**Li te desine
chwal yo.**

**Li te envante
chante avèk
zanmi l yo.**

PATI 2.

OSCAR PRAL NAN TRIBINAL.

NÒT POU MOUN K AP LI A:

Si w vle sote seksyon ki montre Oscar k ap temwanye nan tribinal la, sote pati 3 ki nan paj 47 la.

Pwochèn fwa Oscar te wè
Linda, li te di l, "Granmoun yo
mande ou ale nan tribinal la."

"Kisa ki tribinal la?"

Linda te di "se kote lòt
granmoun yo ap eseye
konprann sa k te pase
avèk papa w, ak kisa
ki ta dwe rive aprè."

"Èske m nan pwoblèm?"

"Non. Li te di, Ou pa nan pwoblèm."

"Yo vle ou rakonte yo sa k te pase a."

Oscar te mande "E si m pa sonje?"

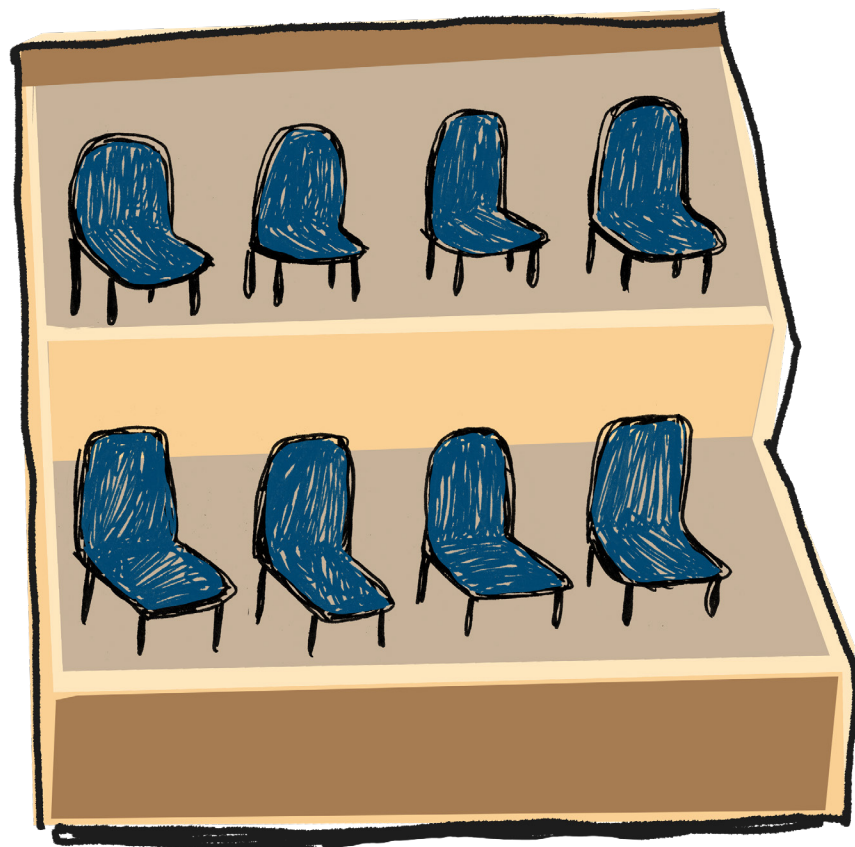
Linda te di "Jij la pral mande pou w di laverite.
Annik di sa w sonje."

"Èske papa m ap la?"

"Ebyen, an n pale sou sa."

Linda te mennen Oscar ak manman l gade sal
lodyans lan epi li te di yo kòman sa ap ye.

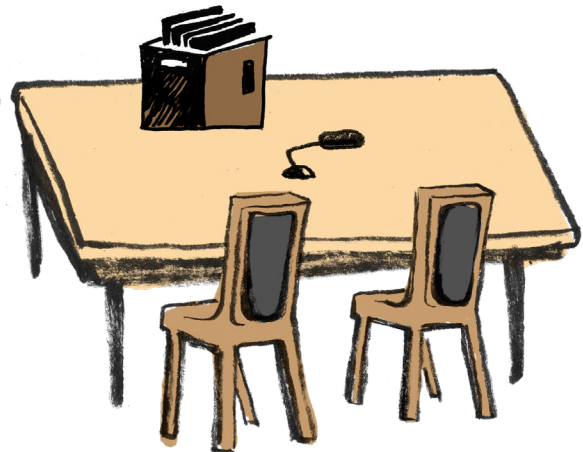
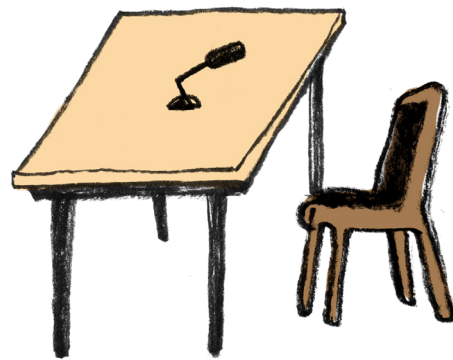
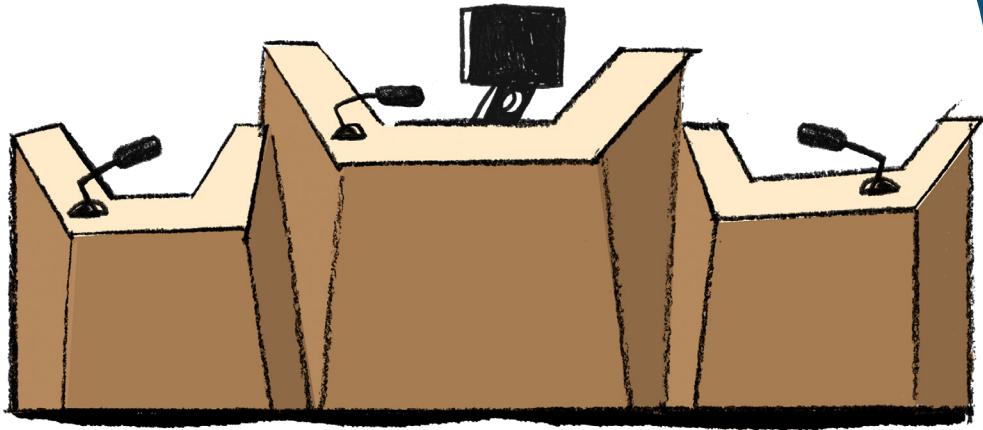

AKTIVITE.

Men ak kisa sal lodyans Oscar la sanble. Pa w la ka parèt diferan. Men ap gen kèk nan moun yo ki menm.

Mande yon granmoun pou li pale avèk ou sou kiyès tout moun ki nan tribinal la ye.

Lè pou ale nan tribinal la te resi rive.

Manman Oscar te ede l mete bèl chemiz
avèk bouton li an.

Li mete wòch li
pi renmen an
nan pòch li.

Sa toujou ede l
santi l byen.

Linda t ap tann yo nan tribinal la.

"Nou pral chita nan chanm sa a jiskaske
se lè pa w pou w rantre nan sal la."

Linda te mande l, "Kòman ou santi w?"

Oscar te di "Vant mwen ap fè m mal."

Linda te di, "Poukisa?"

"Kisa k ap rive si gen yon moun ban m move
jan nan tribinal la? Oswa mwen boulvèse?"

"Kisa w kapab fè si sa rive?"

"Mwen kapab peze wòch ki nan pòch mwen an."

"Mwen kapab rale yon gwo kout souf."

"Mwen kapab di 'Mwen pa konprann.' "

Linda te di "Se vre!"

"E si fanmi m fache avè m?

Linda te di, "Li kapab difisil," "Nou kapab pale avèk manman w sou sa, si w vle? Epi ou kapab mande èd, ok?"

Oscar te di "Ok."

**Linda te di "M ap nan sal la tou"
Ou kapab gade m oswa yon lòt
moun ki fè w santi w an sekirite."**

Oscar te mande "Kisa k ap rive si m di yon move bagay?"

"Pa gen anyen ou di ki p ap bon, Oscar. Annik di sa w konnen."

Oscar pran yon gwo gwo souf.

Linda te di, "Li nòmal pou w santi w strese. Mwen santi m konsa tou lè m prale nan tribinal."

Li te di, "Sonje, granmoun yo bezwen èd ou men se tankou yon jwèt puzzle epi pati pa w la se sèlman youn (1) nan pyès yo."

Oscar te mande "Eske w kapab di m sa k pral pase ankò?"

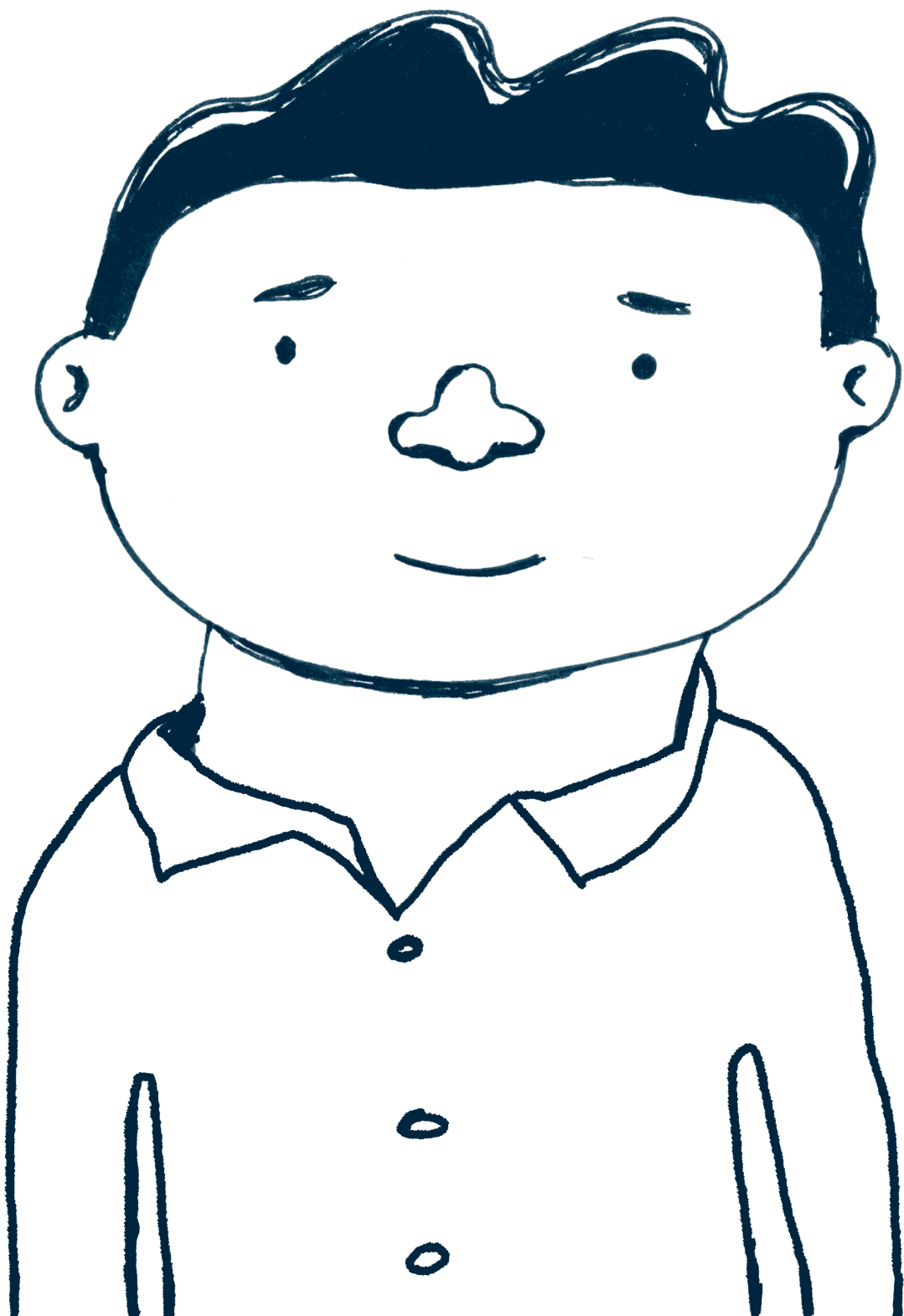

AKTIVITE.

Oscar te santi l santi l soulaje lè l te panse ak
kòman li ta vle tribinal la pase.

Li te fè yon desen tèt li kote li te santi l gen kouraj.
Èske ou kapab kolorye nan desen Oscar gen kouraj?

Nan pa twò lontan ofisye lajistis lan te vin chèche Oscar.

Yo te rantre nan sal lodyans lan epi Oscar te chita bò kote jij la.

Li te sanble ak desen Linda a. Men jij la te diferan de sa l te imajine an.

Jij la te di, "Bonjou. Non mwen se jij Tolbert.
Kòman w rele?"

"Oscar."

"Ki laj ou genyen?"

Oscar te santi l byen paske l te konn repons
kesyon sa yo!

Oscar te gade tout alentou
sal lan. Te tèlman gen moun
ki t ap gade l.

Li te wè papa l. Misye te parèt
tris, men li te souri pou Oscar.

Youn (1) nan mesye yo te kanpe epi l te poze Oscar kesyon sou jou papa l te kite kay la.

Oscar te santi l pè ankò.

Men li te wè Linda epi l te sonje pou l rale yon gwo kout souf.

Oscar te gen kouraj. Li te peze wòch la, epi l te reponn.

Anvan l te rann li kont, li te gentan lè pou l al lakay li.

AKTIVITE.

Anvan Oscar te ale nan tribinal la li te di Linda tout bagay ki t ap toumante l. Linda te ede l prepare pou tribinal la.

Kòman w santi w lè w prale nan tribinal?

Men kèk konsèy Linda te bay Oscar.
Tcheke sa w vle eseye yo.

- ☐ Ou kapab poze kesyon sou nenpòt bagay ou pa konprann.
- ☐ Ou kapab pran valè tan w vle pou reponn. Ou pa bezwen fè prese.
- ☐ Ou kapab mande pou pran yon poz.
- ☐ Si w santi pè, gade yon moun ou konnen nan sal la.
- ☐ Fè yon bagay ki ede w santi w kalm, tankou rale yon gwo kout souf.

- ☐ Pote yon bagay spesyal avèk ou pou w kenbe nan pòch ou.
- ☐ Si w gen yon priyè oswa yon chante oswa yon lòt bagay ki kapab ede w santi w kalm, ou kapab eseye itilize l.
- ☐ Planifye pou w fè yon bagay ki fè w plezi aprè tribinal la.

Kiyès nan sa yo w ap eseye?

PATI 3.

**OSCAR GEN
KOURAJ**

Lè Oscar te wè Linda, li te mande l,
"Kisa k ap pase kounyeya?"

Linda te di, "Ou sonje nou te di granmoun ki nan tribinal
la t ap tande epi yo t ap deside kisa k ap pase aprè?"

Oscar te souke tèt li, "Wi."

Li te di "Ebyen, se sa y ap fè kounyeya."

Manman Oscar te parèt tris, men li te souri epi li te di, "Ou te fè yon bon travay Oscar. Mwen vrèman fyè de ou."

"Èske papa ap rantre lakay kounyeya?"

Linda te di "li ka rantre lakay, men li ka bezwen rete yon lòt kote pandan yon ti tan. Lòt granmoun yo ap fè nou konnen."

"Kèlkeswa sa k ap pase a, fòk ou di moun sa k te pase a. Linda te mande l, kòman w te santi w?"

"Mwen pa konnen. Lè m te fè k rive mwen te pè. Men kounyeya mwen santi m gen kouraj."

Manman l te di "ou gen kouraj," epi Linda te sekwe sekwe tèt li di "wi."

Oscar te di "Mwen pa vle rakonte tout moun sa k te pase ankò."

Linda te di "Mwen konprann. Men pou kounyeya gen yon pakèt aktivite ou kapab fè pou santi w byen, tankou respire."

Linda te di, "Ou se yon ti
gason ki gen cheve boukle,
ki renmen desine chwal ak
chante ki gen anpil kouraj.

Oscar pa t twò sèten sou kòman li te santi l.

Men pou kounyeya, li te konnen yon pakèt granmoun
ki kapab ede l, avèk egzèsis li ka fè pou soulaje l.

**Li pa t ka tann pou li jwe,
kolorye, ak chante.**

Tankou li te toujou konn fè.

AKTIVITE.

Oscar te jwenn èd nan men
Linda, zanmi l yo, ak mannan l.

ZANMI
AK LÒT
GRANMOUN YO

FANMI

OU
MENM

Kiyès ki ede w? Kisa yo fè pou ede w?
Èske w kapab desine yo oswa ekri non yo la?

Pwojè ki rele Materyèl pou Timoun ki Temwen nan Sant pou Inovasyon nan Tribinal (Center for Court Innovation's Child Witness Materials) se yon kolaborasyon ant Sant pou Inovasyon nan Tribinal ak Sant pou Pedagoji Iben (Center for Urban Pedagogy), epi se akò pou kowoperasyon #2016-VF-GX-K011, Etazini akòde k ap sipòte l. Depatman Jistis, Biwo pou pwogram Jistis, Biwo pou viktim krim. Opinyon, rezilta, ak konklizyon oswa rekòmandasyon ki ekspri nan dokiman sa a sòti nan kontribitè sa yo epi li pa nesèsman reprezante pozisyon ofisyèl oswa politik Etazini. Depatman Jistis.

Sant pou Inovasyon Jidisyè (Center for Court Innovation) travay pou kreyasyon yon sistèm jidisyè pi efikas ak imen pandan l ap fè rechèch orijinal ak ede lanse refòm toupato nan mond la.

www.courtinnovation.org

Sant pou Pedagoji Iben se yon òganizasyon san bi likratif ki itilize pouvwa desen ak zèv da pou ogmante yon angajman sivik ki enpòtan, nan patenarya avèk kominote ki istorikman majinalize.

www.welcometoCUP.org

Ilustrasyon: Ryan Hartley-Smith

Desen: Anabelle Pang

Sant poun Inovasyon nan Tribinal la rekonesan pou moun ki patnè pwojè a ak pati ki enterese yo; ak timoun, responsab swen, ak moun ki ap patisipe nan sistèm jistis toupato nan peyi a ki kontribiye nan devlopman pwodui sa a.

NCJ 300640

Biwo pou viktim kriminalite angaje l pou li ranfòse kapasite nasyon an pou ede viktim krim yo ak bay yon lidèchip nan chanjman atitud, politik, ak pratik yo pou li fè pwomosyon jistis ak gerizon pou tout viktim krim yo.

www.ovc.ojp.gov

Biwo pou Pwogram Jistis la se yon ajans federal ki bay lidèchip federal, sibvansyon, fòmasyon, asistans teknik, ak lòt resous pou ogmante kapasite nasyon an pou prevwa ak redui krim, asiste viktim yo, epi amelyore eta de dwa pandan l ap ranfòse sistèm jistis penal ak pou jenn yo. Sis (6) biwo ki nan pwogram la—Biwo pou Asistans Jidisyè, Biwo pou Estatistik Jidisyè, Enstiti Nasyonal pou Jistis, Biwo pou Viktim Krim, Biwo Jistis pou Jenn ak Prevansyon Delenkans, ak Biwo ki la pou Detèmine Santans Delenkan Seksyèl yo, siveye, arete, anrejistre ak suiv yo—sipòte efò k ap fèt pou goumen kont kriminalite nan nivo lokal ak nan Eta a, finansse milye pwogram sèvis pou viktim, ede kominote yo jere delenkan seksyèl, reponn ak bezwen jenn yo nan sistèm la ak timoun ki an danje yo, ak bay done ak rechèch ki vital.

Office for Victims of Crime
OVC

AKTIVITE.

Sa se moun ki nan sal lodyans lan. Ou kapab mete foto ak lakòl dèyè yo sou desen sal lodyans lan ki nan paj 28 jiska 29.

Lapolis

defansè dwa viktim la

Jiri

Jij

Avoka defans lan

Pwokirè

Ofisye Lajistis

Grefye

Entèprèt

